

Obecné noviny obce Malé Zálužie

Ročník VI

Jún 2010

Slovo na úvod

„ Domov sú ruky, na ktorých smieš plakať.
Skryjú tvoju tvár, vlhkú od potu a od slz.
Môžu pritúliť, zachrániť a zohriať.
Ale aj priložiť prsty na hrdlo a stisnúť.“

Miroslav Válek

Stres. Zhon. Zažívame ho každodenne v práci a v škole, a ani si neuvedomujeme, ako nás oberá o sily. Vtedy pre nás práve domov predstavuje istotu, bezpečie a prežívame v ňom najkrajšie chvíle života.

Preto by sme si ho mali vážiť a zveľaďovať. Aby bol pre nás miestom istoty, bezpečia a útočiskom, kam sa človek vždy rád vracia.

Vážení občania,

máme za sebou prvú polovicu roka 2010 a opäť sa stretávame na stránkach našich obecných novín, v ktorých sme pre vás pripravili veľa zaujímavých, ale aj dôležitých príspevkov.

redakcia

Z činnosti obecného zastupiteľstva v prvom polroku 2010

1. **Dotácia.** Z Úradu vlády SR sme dostali dotáciu na vybudovanie viacúčelového ihriska. OZ sa na svojich zasadnutiach zaoberalo prípravou podkladov a návrhov na realizáciu. V súčasnej dobe prebiehajú práce na budovaní ihriska.

2. **LEADER.** V rámci mikroregiónu Radošinka, opatrenia LEADER, sme podali žiadosť na realizáciu 1. etapy rekonštrukcie kultúrneho domu – výmena strešnej krytiny, okien, dverí a zateplenie budovy. Z opatrenia LEADER môžeme čerpať až do roku 2012 finančné prostriedky. OZ sa zaoberalo aj otázkou pokračovania v rekonštrukcii KD, v ďalšej etape rekonštrukcie príde na rad úprava interiérov a kúrenia.

3. **Detské ihrisko** v bývalej školskej záhrade, na ktoré sme dostali dotáciu z NSK, bolo skolaudované a sprístupnené verejnosti.

4. **Doplňujúce voľby.** 16. januára sa uskutočnili doplňujúce voľby do OZ v Malom Záluží. Novým poslancom sa stal Ing. Jaroslav Líška.

5. **Stavanie mája.** Členovia OZ 30. apríla 2010 zorganizovali a zrealizovali akciu „Stavanie mája“. Podujatie dopadlo vynikajúco a zúčastnilo sa veľa občanov.

6. **Stretávka rodákov.** Pred 10 rokmi sa uskutočnila stretávka rodákov. Uvažovalo sa, že by bolo dobré po 10 rokoch stretnutie zorganizovať. Nakoniec po dlhšej diskusii OZ rozhodlo, že vzhľadom na začínajúcu sa rekonštrukciu KD, bude lepšie zorganizovať stretávku na budúci rok.

7. **Odvoz odpadu na Karačku.** Na Karačke nie je schválená skládka. Pri priebežných kontrolách zisťujeme, že občania tam vyvážajú odpad všetkého druhu a niekedy sa tam nachádza odpad, ktorý tam naozaj nepatrí (azbest, súčiastky z áut a pod...). Zastupiteľstvo sa jednoznačne vyjadrilo, že na Karačku sa nesmie nič viac vyvážať.

8. **Kanalizácia** – Prebehli rokovania medzi obcami Nové Sady, Čab, Malé Zálužie, Kapince a firmou STAVEKO Rišňovce o vybudovaní kanalizácie v týchto obciach. V súčasnosti sa pripravuje potrebná projektová dokumentácia.

9. **Prívalové dažde.** V posledných rokoch sa stále častejšie stáva, že hlavne dolný koniec je postihnutý prívalovými dažďami. Vybudovaný odvodňovací kanál nie vždy stačí odvieť všetku vodu. Bolo vyslovených viacero návrhov riešenia situácie. Rokovalo sa s pracovníkmi Vodohospodárskych stavieb o výhodnejšom prepojení kanála s potokom Radošinka. Bude ešte potrebné obrátiť sa na pomoc odborníkov a konzultovať navrhované riešenia, aby výsledok bol čo najlepší. V rámci zisťovania škôd, ktoré spôsobila povodeň, zo strany obvodného úradu Nitra bola daná predbežná žiadosť o dotáciu na realizáciu úprav jestvujúceho systému.

Viera Predanocyová

Výsledky volieb do NR SR 2010 v Malom Záluží

V okrsku Malé Zálužie bolo zapísaných 252, z toho hlasovalo 166 voličov. Percentuálna účasť bola 65,87 %.

1. SMER – sociálna demokracia – 96 hlasov,
2. Sloboda a Solidarita – 23 hlasov,
3. Ľudová strana – Hnutie za demokratické Slovensko – 18 hlasov,
4. Slovenská národná strana – 15 hlasov,
5. Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana – 5 hlasov
6. Strana demokratickej ľavice – 4 hlasy,
7. MOST – HÍD – 3 hlasy,
8. Únia – Strana pre Slovensko – 2 hlasy.

Lenka Kovalinková, podpredseda volebnej komisie

Skúška

Ešte teplé lúče júnového slnka neohriali bujnú prírodu, neosušili jemnú rosu. Ticho, mlkvo je v dedine. Posvätné ticho, ničím nerušené, zahalené do akéhosi príjemného šera. Ustatí robotníci pôdy odpočívajú, požívajú zaslúžený odpočinok, aby nabrali síl k ďalšej krvopotnej práci. Všetko spí. Iba kohúti kde tu zakikirikajú hlásajúc príchod blížiaceho sa dňa.

U Baluchov dnes včasnšie vstali. Chystajú sa do mesta. Musia ísť prv krmiť, čistiť kone, prichystať sa riadne na cestu. Predbežné prípravy už včera vykonali, aby sa dnes nemuseli dlho baviť. Teraz nepôjdu ako obyčajne do mesta na trh, alebo na jarmok. Nič také. Síce žena Baluchova pripravila si niekoľko párov kurčiat, pár homoliek syra. I masla zopár kúskov skryla starostlivo do veľkého kmotrovského koša, aby mali na bežné výdaje. Ona veru nerada ide do mesta, keď si nevezme niečo speňažiť. Kto to kedy videl z hotového míňať? To by nebol žiadny jarmok, keby dačo netržila. Tak i dnes už ako zo zvyku kladie opatrne hlavné súčiastky svojho „trhu“ na voz. Tam už gazda prichystal viazanicu ďateliny, do vreca sečky, obroku do zvláštnej kapsičky, vzadu hrant na kŕmenie.

Zakladá na kone vymastené, vyleštené chomúty keď už namastil kolesá, poprezeral zákolesníky, preskúmal obruče, či by nemali chuť spadnúť keď budú niekde na ceste, či sú bahrá nie veľmi rozsušené.

Toto všetko koná mechanicky, ale veselo, hrdo so sebavedomím. A má byť na čo hrdý. Veď on, hoci majetkovo nie medzi prvými, povezie si dnes syna do „gymnázie“. Tam doteraz len pán farár mali syna. A on je prvý z dediny, ktorý svojho syna ide dať na štúdiá.

Malému Miškovi je veru tiež všelijako okolo srdca. On je síce tiež zvedavý, čo to asi za skúšku bude. A či ju zloží? Podarí sa mu dostať sa tam, bude tiež pánom. Už nebude nosiť kapsu z činovatého plátna. On ju síce medzi spolužiakmi mal vždy najkrajšie vytkanú a vyčistenú, že mu ju mnohí aj závideli. Ale teraz bude nosiť koženú. Takú ako videl nosiť farárove Mirka, keď prišiel domov na prázdniny. A mamička mu kúpi i mašličku. Sľúbili mu to, ak s úspechom zloží skúšku. Ujček mu naisto pridá niekoľko šestáčikov, keď sa dozvie aký je Miško chlapík.

K tomu všetkému ako sa budú na neho pozeráť jeho kamaráti? Teraz sa už s ním nebudú môcť porovnávať. Veď on bude pánom. Pohľadmi obdivu, veru aj závidisti budú sledovať jeho počin.

A čo ak nezloží? Čo potom, keby sa musel vrátiť medzi svojich kamarátov nazad do ľudovej školy? Zase si predstavil škodoradostné i šibalské úsmešky svojich priateľov, keby ho tak videli vracáť sa s ovisnutým nosom! Ako by sa mu i niekoľko týždňov vysmievali, že chcel byť pánom a oni tí páni ho tam nechceli pustiť medzi seba.

Nie, len to nie! Nesmie dopriať svojim priateľom tej slasti, aby ho videli kráčať porazeného. On musí zložiť! Veď mu to i pán učiteľ povedali a na vysvedčení má samé jednotky. Veď by ho inak neodporúčali do škôl. Práve jeho jediného z celej triedy. A to už predsa niečo znamená.

S takýmito i podobnými myšlienkami vystupoval malý Miško na voz. Dnes i on vstal včasnšie. Nedal sa dlho zhaňáť z postele. Vyskočil bystro ako jeleň, pretrel si rýchlo oči, obliekol sa, umyl. A pomodliť sa veru tiež nezabudol, ešte pred jedením, ako hol to naučila mamička. Dnes tým vrúcnejšie prosil Všemohúceho, aby mu prispel svojou pomocou, pomohol mu zdarne dokončiť dielo, aby nemusel znášať posmechy priateľov.

Tak a teraz už si sadla vedľa gazdu i matka s košíkom sviatočne vyobliekaná. Ešte sa vypytuje muža i syna, či jedno – druhé nezabudli doma. Najstaršej dcére udeľuje príkazy ešte z voza, čo má robiť v jej neprítomnosti. Kurence nech nezabudne vypustiť, keď bude teplejšie, vie čo má dať husiam. I čo má variť jej už rozkázala. Gazda už netrpezlivo práskal bičom, kedy už tým rozkazom bude koniec a budú môcť konečne vyraziť. Už sa i Baluška usalašila,

uspokojila, lebo už jej nič neprichodí na myseľ, čo by mala ešte rozkázať alebo ešte pribrať. Všetko je v poriadku a s božou pomocou vydajú sa na cestu. Koníky povzbudené priateľským zavolaním gazdu veselo si vykračujú a dávajú sa pomaly v mierny klus. Prebúdžajúcou dedinou sa ozýva dutý hrkot kolies. Pozobúdza i niektorých spáčov. Už zanechávajú za sebou dedinu a uháňajú smerom na juh.

Za včasného rána, keď ešte slnko nepáli, ovieva všetkých príjemný jarný vánok, pohodlne sa cestuje za švitorenia škovránkov, hoci na voze to trošku natriasa, keď kolesá sa zdrgáňajú po hrboľatej ceste.

Rodná dedina stratila sa už z dohľadu. Miško už nevidí ani vežu kostola, vyčnievajúci spomedzi storočných líp, v ich tône sa tak rád naháňal, hral sa na zbojníkov, na klepačku so svojimi kamarátmi. Čochvíľa by mu bolo prišlo i ľúto, keby si lepšie uvedomil, že toto raz navždy bude nútený opustiť, že tieto šťastné dni detského veku sa nikdy nevrátia, iba spomienka na ne mu nevyzmizne z pamäti.

Míňajú i ostatné dediny, zanechávajú za sebou križovatky, lesíky, polia, ktoré už pomaly žltnú zlatou farbou zrejúceho obilia.

Nový a nový kraj rozprestiera sa pred Miškovým zrakom. Už zabudol na skúšku. Teraz ho iné veci zaujímajú. Na všetko je zvedavý, na každú maličkosť sa pýta, že mu otec ani nestačí odpovedať.

Slnko začína silnejšie pripekať. I Miškova zvedavosť, túžba po poznaní ochabla, preto opäť sa oddáva svojim myšlienkam. Čo sa ho tak asi budú pýtať? Bude to ťažké? Nájde si tam kamarátov? Budú k nemu tak priateľskí ako tí doma?

Keď prišli do mesta, zaviedli kone s vozom ku Grünovi, kde budú i kŕmiť. No a ako to už pred takými slávnostným predsavzatiami býva, musia sa ísť aj oni trošku potúžiť. Tá cesta na voze ich poriadne vytriasla. Takíto strnulí by mali ísť skúšku skladať? To už zase nie, i pána Grüna treba podporiť! Baluch rozkáže sebe, žene i Miškovi po kríglíku piva. Aby mali lepšiu chuť i vôľu. Miško sa síce trošku zdráha, ale keď už má byť tým pánom, musí sa i takto podúčať. Pivo je horké preňho, veľmi mu nechutí, ale aby dokázal, že je chlap, tak vypije až do dna. Ej, pomyslel si, tá čerstvá voda z priezračnej studničky pod hlohovým kríčkom je veru tisíckrát lepšia. Ako to tí ľudia môžu piť takéto horké nápoje. Ešte to aj platia! Nijako mu to nešlo do hlavy.

Potúžení, posilnení statne si vykračujú do školy. Matka sa od nich odrazila na rohu, odíde trziť. Pobožká ešte synčeka na čelo, popraje mu aby mu bol

Boh na pomoci a stratí sa v hlúčku živo pohybujúcich sa ľudí.

Otec si vedie syna za ruku do tej vyššej dielne ľudskosti, kde z jeho syna urobia pána. Nech aspoň Miško má ľahší život, keď on sa musí tak ťažko trápiť, lopotiť od svitu do mrku, ba často aj v noci. Už keby bol akým – takým úradníkom, bude mu lepšie. Nemusí sa strachovať, či mu obilie nezbiže, či príde sucho, alebo veľa dažďa, či mu nezhorí keď bude mať celú úrodu pohromade, nevyhynie statok, alebo iná pliaga sa nenadabí. Dostane každý mesiac svoj plat a nemusí sa takto hrdlačiť v zime, daždi, fujavici, na úpekoch.

Pred školou panuje čulý ruch. Aj iní otcovia doviedli si synkov, dcérky na skúšky. V sprievode nechýbajú ani mamičky, tetičky, učitelia, inštruktori. Veselo, usmievavo si obzerajú jedni druhých. Veď toľko neznámych tvári je tu. Rozpráva sa o všeličom, ale najviac o škole. Nechýba ani prísne skúšanie nádejných stredoškolákov. Tam sa inštruktor vypytuje svojho žiaka či nezabudol násobilku a hneď ho i examinuje. Iný skúša vybrané slová po r, alebo chce vedieť, koľko má meter decimetrov či centimetrov. Starostlivé mamičky nakúpili celé fúry papiera, i tužky pribrali do rezervy a perá do pohotovosti. Čo keby sa im tam tak na skúške nedajbože zlomilo pero? Čím by písal? Iné priniesli už aj odmeny svojim synom za nádejné zloženie skúšky. Ale obyčajne kandidáti zjedia odmenu ešte pred školou, keď sa nemôžu dočkať, kým ich už nevpustia do školy.

Smelší utekajú vopred nebojácne, rázne, odhodlane. Bojkovia sa i teraz schovávajú za sukne mamičiek. Iní sa zas nedajbože pustiť otcovej ruky.

Aj Miška si otec vedie za ruku. Na prízemí sa dozvedeli, kde treba odovzdať doklady potrebné ku skúške. Po zápise nasledovali písomné skúšky, v niektorých prípadoch aj ústne.

Úbohých vystrašených kandidátov vodia ako ovečky, či skôr ako splašených baranov z jednej triedy do druhej. Miško sa pomaly zoznamuje s okolím, ľahko sa vžíva do novej situácie. Spočiatku sa placho obzerá po triede, po svojich spolusediacich, možno budúcich spolužiakoch. Lavice sú síce tiež také ošúchané a dorezané, ako u nich. Len okná sú trochu väčšie a tabuľa tiež akási inakšia. Táto je tuším na škripcoch a pohybuje sa zhora nadol, kým oni majú len takú zavesenú na klincoch. A tu v tejto škole sú skoro vo všetkých laviciach kalamáre, hoci v niektorých je atrament vyschnutý. Tam doma len prázdne okrúhle diery poslušne hlásia, že aj v nich boli kedysi nádobky na atrament. Obyčajne putovali so žiakmi v kapsách a do školy sa už viac nevrátili. Preto mladšie pokolenie, ku ktorému už patrila aj Miško, muselo k svojim

učebným pomôckam pribaliť aj fľaštičky s atramentom. Ten tiež bol rôznej farby aj akosti. Nuž ako domácej výroby – zo svetličky, alebo atramentovej tužky, chabzdy, rôznych možných i nemožných domácich farbív, ktorým ma-mičky obrovňávajú podstenu.

Miško si už párkrát namočil do kalamára novučičké pero a skúsil napísať niekoľko písmen týmto ozajstným atramentom. Tužku už niekoľkokrát str-úhal a zakaždým sa mu zlomila. Strčil ju preto do lavice a nechal ju takú ne-zastrúhanú. Aj gumu si vyložil na lavicu a už čaká, čo sa bude diať. Niektorí chlapci sa už zoznámili a veselo sa bavia, a niektorí si už skočili aj do vlasov. Tak ďaleko to už prišlo s priateľstvom. Kde sú teraz kedysi natlačené myšlien-ky, kde je strach? Len Miško sedí utiahnutý, nepohnute sa díva akosi chladne, nevšímavo vôkol.

(pokračovanie v budúcom čísle)

Pavel Proksa – Kostolníkov
zo zbierky „Spomienky (5.11.1938)“

Koniec optimizmu, začiatok nádeje

Žijeme v dobe plnej „Jóbových zvestí“. Médiá nám denne prinášajú sprá-vy o problémoch. Už dva roky Západ trápí ekonomická kríza, teraz k tomu pribudli aj tragické povodne. V ľuďoch je už dnes podstatne menej optimiz-mu, než ho bolo v minulých rokoch. Všeobecne dnes prebieha v našej západ-nej civilizácii „kríza optimizmu“.

Optimizmus je novoveký vynález, je to „viera v pokrok“, ktorú razilo osvietenstvo od 18. storočia. Bola to ilúzia, ktorá hlásala, že je možné vytvoriť dokonalú, dobre fungujúcu spoločnosť, v ktorej pokrok vedy a techniky vy-rieši všetky problémy. Bolo vytvorené akési sekulárne náboženstvo, v ktorom optimistická vízia „budovania lepšieho sveta“ mala nahradiť cnosť kresťanskej nádeje. Božská cnosť nádeje bola odsunutá kamsi do záhrobia, a nahradila ju jej svetská verzia: optimizmus a viera v pokrok.

Plebs, jednoduchý ľud, začal bezbreho veriť populistickým politikom, diktátorom, demagógom, ktorí sľubovali vytvoriť lepšie zajtrajšky. Novovek sa stal zlatou érou totalitných ideológií. Marxizmus, fašizmus, nacizmus, ko-munizmus a rôzne iné „izmy“ sa dostali k moci práve preto, lebo jednoduchí ľudia boli ovplyvnení osvietenskou ilúziou pokroku. Adolf Hitler, demokra-ticky zvolený v roku 1933, v nástupnom prejave do úradu ríšskeho kancelá-ry vyhlásil: „Dajte mi 15 rokov a nespoznáte Nemecko“. A naozaj ho Nemci

v roku 1945 nepoznávali... V roku 1933 Nemci, zbedačení hospodárskou krízou, uverili tomuto (z)vodcovi. Deti dostávali v škole plagáty s výzvou: „Neverte Bohu, verte furherovi!“ Podobne Rusi uctievali Stalina. Myslíme si, že to je už za nami? Omyl. Pokračuje to. I keď v trošku civilizovanejšej a modernejšej forme. V deväťdesiatych rokoch mi viera ľudí v svetlé zajtrajšky v Európskej únii, nápadne pripomínala stále pokračujúci osvietenský vírus viery v pokrok, ilúziu, že je možné vybudovať dobre fungujúcu spoločnosť. Spoliehanie sa na ekonomiku, viera v samospasiteľnosť demokracie, viera v bezbrehosť tolerancie, viera v ideológiu sekularizmu, ktorý je dnes vládnucou doktrínou Západu. Viera, že všetko nejako dobre dopadne, viera v samospád vedy a pokroku, to všetko sú relikty osvietenstva. To všetko sú „dogmy“ novovekého optimizmu a je kacírstvom (alebo ako sa dnes hovorí „je nekorektné“) ich spochybňovať.

Mnohým mysliteľom Západu je však jasné, že prežívame súmrak novoveku, koniec osvietenstva. Jeho viera v pokrok sa v 20. storočí už dostatočne skompromitovala. Ani veda, dnes už nie slúžka pravdy, ale komerčných objednávok, nedala odpoveď na všetky pochybnosti a úzkosti človeka. Ba ani vzdelanie a vyššia životná úroveň neurobili človeka lepším. Nesplnil sa tak základný predpoklad osvietencov. Pokrok nestačí, humanizmus nestačí, anarchická sloboda nestačí a rovnako nestačí nahradiť náročnú kresťanskú lásku k blížnemu zmäkčilou toleranciou. Prudký percentuálny nárast frustrácie, depresie a úzkostných neuróz u obyvateľstva vyspelého Západu v posledných desaťročiach dokazuje, že optimizmus nestačí. Modernú dobu nahradila postmoderná doba, ktorú možno nazvať postoptimistickou dobou.

Kríza západnej spoločnosti nie je len krízou ekonomickou. Je to kríza optimizmu, či ešte možno veriť v novoveké nezmysly ako je „trvale udržateľný rast“ alebo „sociálny štát“. Pre kresťanov je táto kríza šancou vrátiť sa od optimizmu k opravdivej kresťanskej nádeji, ktorá nie je naivná. Vie totiž, že dokonalý je len Boh. Ľudská spoločnosť nikdy nemôže byť dokonalá, práve kvôli človeku. Ten je totiž ten istý, či už behá s oštepom v pralese alebo surfuje na internete. Je to vždy LEN človek. Na toto novoveká viera v samospád pokroku a vo všemohúcnosť štátu trochu pozabudla.

Nádej v Božie kráľovstvo je totiž niečo úplne iné, než optimistická viera v budovanie svetlých zajtrajškov. Áno, lepšiu spoločnosť môžeme mať, treba sa o to pokúšať. Ale Božie kráľovstvo to nie je. To je skutočnosť, po ktorej môžeme teraz len túžiť, ale v plnej miere ju môžeme zakúsiť len u Boha. Kresťan

teda môže pristúpiť k voľbám bez prehnaných ilúzií, aké sú typické pre človeka, ktorý sa práve preto sklamal vo všetkých politikoch, a nechce ísť voliť. Tým, ktorí sa tragicky jednostranne upli len na tento pozemský svet, neostáva nič iné len skončiť v totálnej skepse alebo sa trápne pokúšať o niekdajší optimizmus. Tí šťastnejší nemusia byť ani skeptici a ani optimisti, pretože majú skutočnú nádej, ktorá smeruje podstatne ďalej.

Štefan Novanský

A nezaprší a nezaprší...

Tak sme si teda užili. A poriadne. Na nedávne záplavy tak rýchlo nezabudne vari nik, každého jedného sa nás dotkli, mnohých až neskutočne. Odborníci odhadujú, že pôvod nekonečných dažďov je v globálnom otepľovaní, skleníkový efekt je jeho bázou, ale výsledok je vari každému jednému najzrozumiteľnejší a rukolapný. Pôda nasiakla ako špongia, množstvo nových jazier, ktoré sa nám vyjavili pred očami od Zbehov, sú jasným dôkazom, že príroda je veľmi silný partner a že sa človeku nad ňou nikdy nepodarí zvíťaziť, aj keď sme žili v tomto omyle dlhé desaťročia. S prírodou sa dá žiť v súlade, len ako si to ona želá a musíme sa jej, či chceme, alebo nie, len a len prispôbiť. Napadá ma taká mačka – ani tomuto neskutočnému stvoreniu človek nerozkáže. Vedeli to múdre hlavy už v starovekom Egypte pred mnohými tisícročiami a aj preto bol tento kúsoček živej prírody na dvoroch faraónov priam nedotknuteľný a chovaný doslova a do písmena ako v bavlnke. Ani našim mačkám v Ujlačku sa nedýcha zle, majú tu pohodu prakticky v každom humne, ale...

Keď som sa bol prejsť len tak úchytkom po okolí, tak voda sa naozaj s níkym nemaznala. Poslala nám všetkým „pozdravy“ z Karačky v podobe naplavením bahna, o čom by veľmi farbisto vedel rozprávať hoci aj Vlado Bila. Obrovské nasadenie celej jeho rodiny si vyžadovalo hodiny a hodiny lopoty, ale stopy ešte dlho zostanú. To len tak námatkovo, lebo práve ich pivničné priestory sú akoby mementom. Mementom, že niečo budeme musieť spoločne vymyslieť v Ujlačku, aby sme dokázali v budúcnosti aspoň ak nie čeliť, tak aspoň zmierniť následky takýchto katastrof. No ale tu je jedinec asi bezmocný. Budeme musieť zaktivizovať prostredníctvom obecného úradu odborníkov, aby sa lepšie pozreli na „zúbky“ odvodňovania predovšetkým Karačky, lebo, zdá sa, tento svah je problémom číslo jeden. Aj keď sa v tejto oblasti už pred niekoľkými rokmi urobil kusisko roboty a popri rybároch sa vybudoval ďalší kanál na odľahčenie pôvodného, predsa len si pýta svoje aj vyspádovanie cesty

na dolnom konci. Ale to je už úloha pre inžinierov – stavbárov ako aj ďalších kvalifikovaných odborníkov, ktorí, verme, že pomôžu Ujlačku na tomto poli. Takže to boli skôr také smutné riadky, ale máme tu aj zopár radostných momentov. Chlapci postavili skvelý máj, k dispozícii bol aj vynikajúci guláš, a to všetko na veľmi peknom a novotou voňajúcom detskom ihrisku. Skrátka, super atmosféra, super počasie, ľudia sa mohli stretnúť a poohovárať tých, ktorí tam neboli, jednoducho – paráda. Začala sa výstavba športového areálu a verme, že poteší všetkých tých, ktorým je pohyb najbližší. A to je radostné konštatovanie. Všetkým tým, ktorí priložili ruku k dielu či už k vztyčovaniu mája, gulášu, ihriska či rodiacemu sa športovému ihrisku patrí veľká VĎAKA! Teda tak si tu žijeme...

Peter Buček,
Malé Zálužie 140

Tak plynie čas

(pokračovanie z minulého čísla)

Jar: Jarné práce sa začínali čo najskôr, ihneď po vyschnutí pôdy, najmä siatie jarín (jačmeňa, ovsa, prípadne jarnej pšenice), ktoré nevyžadovali dobré prehriatie pôdy. Skoré zasiatie sa prejavilo úrodnosťou najmä v období suchej jari. Týmto plodinám nezaškodili ani prípadné jarné mrazíky, či nasneženie. Ostatné plodiny sa dávali do zeme podľa poveternostných podmienok. Obrábanie pôdy koňmi (kravami) nespôsobilo nepravidelné nadmerné utlačanie pôdy.

Jarné sejby plodín sa prevádzali do pôdy zoranej v jeseni (tak ako v súčasnosti). Príprava pôdy pre siatie jarín a sadív sa prevádzala motykami, alebo smykom (grimlom) vyslovene slúžiace na tieto účely. Ak sa nestihlo pohnojiť a zorať pôdu na jeseň, previedlo sa to na jar. Nevýhodou týchto prác bolo, že v prípade suchej jari pôda rýchlo presychala a dosiahla menšie výnosy.

Najviac pestované druhy plodín v tom období boli: jarná pšenica, jačmeň, ovos, krmná repa, cukrová repa, čakanka, zemiaky, kukurica, v menšom rozsahu aj mak, konope a samozrejme všetky druhy strukovín (fazuľa, cícer, hrach, sója). V záhradách pri domoch sa pestoval široký rozsah zeleniny tak ako teraz. Cukrová repa a čakanka sa pestovali na zmluvu s cukrovarmi a liehovarmi. Čakanka bola surovina na výrobu kávy (cigórie), ktorá sa v tom období používala. Podľa množstva dodanej repy a čakanky dostávali pestovatelia určité množstvo cukru a to bez ohľadu na to, či sa repa použila na výrobu cukru alebo liehu. Pri pestovaní čakanky to bolo vyššie množstvo, nakoľko u

tejto plodiny sa nedosahovali také výnosy ako u cukrovej repy. Výroba kávy z tejto suroviny sa prevádzala v Trnave.

Siatie konope sa prevádzalo ručným spôsobom a hovorilo sa tomu husto siate konope, aby bolo tenké a dosiahli výšku 1,5 až 2 metre i viac. Vyžadovalo dobre vyhnojenú úrodnú pôdu.

Po vzídení okopanín sa prevádzalo plečkovanie, pretrhávanie krmnej a cukrovej repy, okopávanie zemiakov, kukurice, strukovín, zeleniny a repy po pretrhaní. Tieto práce sa prevádzali ručne, vyžadovali si veľa času a námahy, často trvali až do žatvy.

Medzi jarné práce sa radil i zber krmovín. Kosenie ďateliny a lúk, sušenie, zväžanie a uloženie do stodoly. Lúky a ďateliny zaberali veľké plochy a ovplyvňovali počty kusov chovu hovädzieho dobytku.

Na jar sa rozširoval i chov hydiny (sliepky, husi, kačice). Husi chodili pásť deti, ale i starí ľudia do Horného a Dolného jarka a Medzi potoky. Vtedy to boli obecné pozemky. Tieto plochy sú dnes zmenené a slúžia na iné účely.

Leto: Letné práce sa, bez ohľadu na astronomický kalendár, začínali žatevnými prácami, čo bývalo koncom júna i neskôr. Zahŕňali najväčší rozsah prác v krátkych časových rozsahoch, aby sa zamedzilo zberovým stratám úrody.

Kosenie sa nerobilo v plnej zrelosti obilia, ale tesne pred ňou. Vhodnosť zberu sa posudzovala rozlomením zrníek, alebo jeho tvrdosťou nechtami. Posudzovanie sa robilo preto, aby sa pri ručnom kosení zamedzilo vypadávaniu zrna z klasov – stratám obilia pri zbere. V tých časoch sa hovorilo – zrno sa robí v kríži. V žatevných prácach bolo najvyššie pracovné nasadenie v roku. Podľa možností a schopností sa do týchto prác zapájala celá rodina. Tie, ktoré nestačili včas urobiť žatvu, si na tieto práce najímali pracovné sily (žencov) z horných častí Slovenska, kde sa žatva začínala neskôr. Práce prevádzali za naturálne odmeny z výnosov obilia. Zber obilia sa delil do troch etáp.

1. etapa: Žatva

Kosec (žnec) kosil obilie ručne kosou, žnica (žena) odoberala nakosené obilie do hrstí, dávala na povriesla, ktoré si pritom robila z obilia, ktoré kosi-li (pri raži a pšenici). Pri jačmeni sa robili povriesla vopred z ručne vymláte-nej raže. Až bola veľká úroda z robením povriesiel pomáhal i kosec. Potom sa hrste uviazali do snopov pomocou krutla (tyče), znášali a ukladali sa do krížov, kde obilie dosychalo. Do jedného polkríža zo pšenice a raže sa ukladalo 13 snopov. Pri jačmeni 11 snopov. Po uložení snopov do krížov sa roľa (strnis-ko) pohrabala ručne hrablami, ktoré slúžili na tento účel. Nahrabané obilie sa

nakoniec poviazalo a uložilo ku krížom. Žatevné práce sa začínali skoro ráno (o 5. hodine ráno) a končili sa o 22. hodine i neskôr. Niektoré rodiny vlastnili i veľké hrabačky, ktoré ťahal kôň. Dnes je to na neuverenie, že také obrovské plochy obilia boli skosené ručne. Pri tom musím zdôrazniť, že do 14. dní bolo po žatve. V čase žatvy sa raňajky, obed a olovrant nosili žencom na polia.

Po skončení 2.svetovej vojny sa začali žatevné práce mechanizovať. Boli poskytované rôzne zľavy na nákup výkonnejšej poľnohospodárskej techniky (univerzálne kosačky na kosenie lúk, ďatelín s prídavným zariadením na kosenie obilia, pluhy dvojáky, hrabačky, brány). V tomto smere boli obyvatelia našej obce veľmi podnikaví, takže sa práce veľmi uľahčili a zrýchlili. Pred vstupom do JRD už takmer každá rodina vlastnila kosačku.

2. etapa: Zvoz obilia do stohov (kobyлін)

Obilie uložené na poliach v krížoch sa ihneď po žatve zväžalo do kobyлін, bližšie k dedine za účelom mlatby a vhodného dovozu spotreby slamy v priebehu roka. Pre zvoz obilia sa krátke doskové vozy (doštenáky) prerábali na dlhé rebrináky, ktoré mali boky v tvare rebríka. Robilo sa to tak, že sa dali dolu doskové bočnice, vybrala sa stredná spojovacia tyč spájajúca predné a zadné kolesá, rozťahli sa na príslušnú dĺžku podľa bočníc, nasadila sa dlhá zázvora, ktorá sa silno spojila železnými obručami, zaistila sa v predných kolesách otočným klinom (aby bolo zaistené otáčanie predných kolies). Zadné kolesá boli zaistené proti vytiahnutiu zo zázvory silným železným plochým klinom. Predná časť rebrín bola uložená na oplene, aby sa riadenie kolies otáčalo nezávisle od voza, zadná časť rebrín s objímkami sa vsadila do zvislých čapov a zaistila zävlačkami. Horná časť rebrín sa spojila s prednými a zadnými kolesami ,vzperami. Predná časť rebrináku bola vybavená ešte reťazou, zadná časť tiež a sťahovacím valcom. Nevyhnutnou súčasťou voza bola dlhá silná drevená kruhová tyč, dlhšia asi o meter ako rebrinák. Prerobenie voza z krátkeho na dlhý bolo dômyselne spracované a netrvalo ani hodinu. Pomocou reťazí, pavúza a sťahovacieho valca sa stiahla naložená fúra snopov obilia (skladala sa zo 4 až 6 vrstiev) a dopravila sa ku kobylinám. Dovážané snopy obilia sa precízne ukladali do kobyлін tak, že ani prípadný dážď obiliu neuškodil.

3. etapa: Mlatba

Zvezené obilie sa mlátilo na mlátiacom stroji (mláťačka), ktorý sa skladal z troch častí: a) pohon mláťačky (traktor musel byť vybavený remenicou pre pohon ostatných zariadení mláťačky, alebo parný stroj stabilný – premiestňovaný koňmi, alebo pohyblivý, ktorý sa premiestňoval sám.

b) kasňa – tu sa odohrávala celá mlatobná činnosť vrátane triedenia obilia a sypalo sa priamo do vriec. Plné vrecia sa odoberali, vážili po 51 kg (1 kg sa pridával na zoschnutie) a ukladali do kliebok. Triedenie obilia sa dalo regulovať podľa požiadaviek majiteľa.

c) dopravník slamy- dopravoval slamu na stoh (kozel), kde sa slama dôsledne ukladala, aby neprišlo k jej znehodnoteniu. Niektoré druhy slám boli dôležitou časťou krmiva pre dobytok (jačmenná, ovsená, v prípade nedostatku slamy sa primiešavala i pšeničná). Ukladaniu slamy sa spravidla venovali jeden i dvaja chlapi a hovorilo sa im kozlári. Hotový kozel dosahoval niekedy výšku 8 až 10 m (pred uľahnutím), na pohľad boli veľmi krásne a pýchou tých, ktorí ho urobili. Pohľad na rad uložených kozlov bol veľmi pekný a svedčil o dôslednosti ľudí pri ich stavbe. Takto uložená slama vydržala bez poškodenia i niekoľko rokov, čo bolo dôležité hlavne pri rokoch menšieho výnosu, keď sa využívali zásoby slamy nespotrebovanej v minulých rokoch. Odber slamy pre spotrebu nebol bezhlavý, ale robil sa podľa spotreby zárezmi s nožnicami na tento účel, takže vzhľad kozla nebol narušený a neprichádzalo k znehodnoteniu slamy. Majitelia veľkostatkov vlastnili viac povozov a mláťačku, nerobili zvoz obilia do stohov, ale z povozov ho dávali priamo do mláťačky. Výhoda bola v úspore času a v tom, že ho neukladali do stohov a z vozov dávali priamo do mláťačky. Nevýhodou bolo, že ak prišiel dážď, musela sa práca (mlatba) prerušiť až do vyschnutia obilia v krížoch, čo značne predlžoval čas mlatby týmto spôsobom, najmä pri častých dažďoch a búrkach. Veľkostatkári, vlastníci mláťačky, si to mohli dovoliť, nakoľko neboli závislí od iných majiteľov mláťačiek.

Drobní a strední poľnohospodári si také prerušenie a platenie mlatby nemohli dovoliť. V prípade dažďa zakryli kobyliny veľkými nepremokavými plachtami a ihneď po skončení dažďa stiahli plachty dolu a pokračovali v mlátení.

Práca pri mláčačke bola náročná. Pre práce pri obsluhu mláčačky bolo treba 12 až 16 ľudí, podľa množstva mláteného obilia. Robilo sa to tak, že ľudia si vzájomne vypomáhali. Po mlatbe sa prevádzala plytká orba (podmietka) po zbere obilia.

Pestovanie konope – vyžadovalo si veľa času, práca bola veľmi náročná, preto sa pestovali na malých plochách, v malom množstve len pre vlastnú spotrebu. Možno i to bol dôvod, že s ich pestovaním sa i u nás tak skoro skončilo. Pôda bola ľahká, úrodná, dobre vyhnojená, aby rastliny vyrástli do veľkej výšky, ale pritom nepoľahli a boli tenké. Sejba bola ručná, bez riadkovania, dostatočne hustá. Okopávanie sa nerobilo, burina pri tej hustote a výške nemala možnosti vývoja. Zber sa robil podľa farby a zrelosti semien (aby nevypadávalo). Vytrhávali sa ručne s koreňom, viazali do malých snopkov s priemerom 10 až 15 cm, aby sa s nimi pri ďalšej práci ľahko manipulovalo. Pri sušení sa stavali kolmo do kôpok tak, aby dobre presychali a pritom odolávali vetru. Pri mlátení sa na plachte semenistá časť obúchala o zem a semená, ktoré nevypadali sa vymelnili dlaňami resp. prstami. Pred močením sa vymlátené snopky viazali do veľkých snopov striedavo proti sebe, koreňová časť – semenná časť. Pri močení sa zviazané snopy dávali močiť do močidiel, kde museli byť upevnené tak, aby boli celé ponorené vo vode. Močidlá boli dômyselne vykopané jamy na vhodných miestach pri potoku a z potoka sa do nich napúšťala voda. Močidlá spĺňali všetky požiadavky (upevnenie snopov, výšku vodnej hladiny a zabezpečenie proti odplaveniu snopov pri náhlych prívaloch vody. Voda v nich stála. Pri správnom vymočení rastlín sa vlákno muselo dobre oddeľovať od drevnej časti. Vymočené konope sa z veľkých snopov vybralo, v tečúcej vode potoka sa vyprali, postavili znovu do kôpok, aby sa vysušili. Dobře vysušené konope sa trepalo na trliciach. Trepaním sa odstránila drevná časť rastlín od vlákien. Robilo sa to na dve etapy. V prvej sa odstránila podstatná časť dreveniny asi 90 až 95 %. Medzera medzi trlicou a trepadlom bola väčšia, trepadlo ťažšie. V druhej etape sa robilo hladenie. Medzera medzi trlicou a trepadlom bola malá, činné časti boli veľmi hladké. Vyhladené vlákna sa stočili do povesi. Vlákna v povesiach sa česali na zariadení, ktorému sa hovorilo hachla. Na nej sa oddelili dlhé kvalitné vlákna od krátkych vlákien. Z nich sa priadli silnejšie nite, z ktorých sa tkalo plátno na vrecia a plachty. Z dlhých vlákien sa priadli tenké nite, z ktorých sa tkalo tenké plátno na široké použitie v domácnosti (uteráky, posteľné plachty, obrusy). Napradené nite sa natáčali na motovidlách do pradien. Motovidlo malo stanovený rozmer, pradené presný

počet nití. Pradená sa vyvárať vo veľkých kadiach (200 až 300 l). Na dno kade sa naukladali pradená, dôkladne sa zakryli plachtou, na ňu sa nasypala vrstva kvalitného dreveného popola. Na popol sa potom liala horúca voda (vytvárala z popolom luh), ktorá sa spodným otvorom po vychladnutí vypúšťala, znovu sa ohriala a naliala na vrch popola. Toto sa opakovalo dovtedy, kým nevytekal z kade horúci luh a pradená mali peknú žltú farbu. Posledný ohriaty luh sa nechal v kadi ochladnúť, potom sa vypustil, z hornej časti sa vybral popol aj s plachtou. Pradená sa potom vybrali, vyprali v tečúcej vode v potoku, nechali vysušiť, a až potom sa z nich dalo tkať plátno.

Viliam Fuska

Kuchárske okienko

Demikát

Do vody dáme zemiaky, soľ, kmín a celú cibuľu. Všetko uvaríme. Do misy si dáme nakrájaný chlieb na kúsky, hnílý odležaný tvaroh a zalejeme vodou so zemiakmi, kmínom a cibuľou. Trochu to necháme odstáť prikryté. A môžeme jesť.

Po domácky urobené maslo

Čerstvé mlieko sa nalialo do hlinených kozáčkov. Keď bolo sadnuté, zobrala sa z neho smotana. Keď bolo smotany viac, naliala sa do zbonky (maselnice). Stále sa to muselo mútiť, až pokiaľ sa nezačali vytvárať malé hrudky a neskôr väčšie a väčšie. Potom sa zbonka otvorila a čistými rukami sa hrudky dávali na kôpku, ktorá sa potom ešte stláčala, aby sa z nej vytlačil ešte zvyšok, čo tam bol. To bol cmar, ktorý bol veľmi dobrý, lebo tam ešte plávali hrudky masla. Tým bolo maslo hotové.

Chomuda-podmáslie

Do hrnca dáme rozpustiť čisté prvotriedne maslo. Do toho dáme asi pol litra smotany, dve celé vajcia, asi dve veľké lyžice hladkej múky a na špic noža soli. Všetko dobre rozšľaháme a vylejeme do hrnca na rozpustené maslo. Na miernom ohni musíme stále miešať, pokiaľ nezačne vystupovať krásne žlté maslo na povrch. Trvá to dosť dlho. Keď vystúpi, je to hotové. Podáva sa za studena aj ako nátierka na chlieb, teplé tiež s chlebom ku čaju.

Dobrú chuť praje Jolana Vargová

Vážení občania,

určite všetci chceme aby naša obec bola pekná a čistá a aby sa tu návštevníci dobre cítili. K tomu musíme prispieť všetci, ako obecný úrad tak aj občania. Preto sme zo všeobecno záväzných nariadení a zákonov vybrali tieto informácie a prosíme Vás o ich dodržiavanie.

1. Domáce zvieratá chované vlastníkom nesmú vniknúť na pozemky susedov a obecné priestranstvá, bez ohľadu nato, či ide o bližších alebo vzdialenejších susedov. Chovateľ je povinný chov hospodárskych zvierat zabezpečiť tak, aby voľným pohybom neznečisťovali verejné priestranstvá, nepoškodzovali stromy, okrasné kríky a ostatnú zeleň v obci a aby neobťažovali a neohrozovali iných občanov.

Občan, ktorý je ohrozený neoprávnenými zásahmi sa môže domáhať súdnej ochrany.

2. Nie je dovolené:

- znečisťovať verejné priestranstvá splaškovými vodami, olejmi, chemikáliami, výrobnou alebo inou podobnou činnosťou,
- umývať a čistiť motorové vozidlá chemickými látkami,
- akokoľvek znehodnocovať, poškodzovať a ničiť obecnú zeleň, verejné osvetlenie, cestné dopravné značky a znečisťovať autobusové zastávky (písať, kresliť a lepiť plagáty).
- nechávať voľne pobežovať psov po verejných priestranstvách (cintoríny a pod.)

3. Používanie verejného priestranstva pri stavebných prácach

Pri akejkoľvek stavebnej činnosti treba dbať na to, aby materiál nebol skladovaný na chodníkoch, uliciach a ostatných miestach verejných priestranstiev. V prípade nevyhnutných prác, ktoré vyžadujú zabratie verejného priestranstva, ako i v prípade nevyhnutnosti dočasného skladovania materiálu, je potrebné požiadať o súhlas starostu obce, ktorý určí podmienky a spôsob dočasného zabratia a úpravy verejného priestranstva. Lehota uloženia stavebného materiálu je na dobu nevyhnutnú na realizáciu prác, najviac však pol roka. Prosíme a žiadame všetkých občanov, ktorých sa to týka, aby toto nariadenie rešpektovali.

4. Odpad z domácnosti a záhrad

Komunálny odpad pochádzajúci z domácnosti môže byť skladovaný len v smetných nádobách a kontajneroch. V obci sa vykonáva aj separovaný zber,

na čo slúžia farebne odlišené plastové vrecia, ktoré sa zberajú v určený deň v mesiaci. Termíny odvozu odpadu sú oznámené vopred. V rámci intravilánu a extravilánu obce nie je dovolené vysýpanie žiadneho tuhého domového odpadu a iných nečistôt, takisto aj odpadu biologického a zo záhrad.

5. Odpad na cintorínoch. Na oba cintoríny boli dané ďalšie kontajnery. Prosíme občanov o separovanie tohto odpadu nasledovne:

a) dolný cintorín – do veľkého vaňového kontajneru umiestneného v zadnej časti, odpad zo živých kvetín, vencov..., do 1100 l plechového kontajnera umiestneného pri bráne, dávať umelé kvety, kytice, nádoby, vence a do malého umelo hmotného kontajnera dávať sklený odpad.

b) horný cintorín – do malého umelo hmotného kontajnera dávať sklený odpad a do veľkého kontajnera umelé kvety, kytice, nádoby, vence....

redakcia

Podmienky spaľovania odpadu

Vážení spoluobčania, ak vlastníte, alebo užívate pozemok a chcete spáliť nahrabané lístie, prútie a pod., predpisy o ochrane pred požiarmi to fyzickej osobe nezakazujú. Ale aby sa predišlo zbytočným nedorozumeniam, škodám vzniknutým prípadným požiarom, ako aj bezdôvodnému privolaniu hasičskej jednotky, je potrebné spaľovanie vopred ohlásiť **na linku 150, prípadne 112.**

Pri telefonickom ohlasovaní na ohlasovňu požiarov Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru (150), alebo na operačné stredisko Integrovaného záchranného systému (112), uvediete **svoje meno, miesto, dátum a čas spaľovania.** Po skončení spaľovania nahlásite opätovné ukončenie tejto činnosti. Nedostatočným organizačným a technickým zabezpečením sa ľahko môže stať, že z tzv. „kontrolovaného“ spaľovania príde k požiaru. V zmysle platnej legislatívy je za takto spôsobený požiar zodpovedná tá osoba, ktorá spaľovanie vykonala a oheň sa nekontrolovateľne rozšíril do okolia. Neohlásené spaľovanie môže byť v konečnom dôsledku považované za požiar, ktorý môže nahlásiť ktokoľvek, kto uvidí dym alebo plamene a privolá hasičskú jednotku. Bezdôvodné privolanie hasičskej jednotky môže skončiť pokutou, za takýto priestupok sa môže vyšplhať až do výšky 331,- €, alebo sa vec môže skončiť aj v občianskoprávnom či trestnoprávnom konaní.

Krajské riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru
odd. požiarnej prevencie Nitra

Práva a povinnosti občanov, zastupiteľstva a starostu

V poslednom období boli prijaté novelizácie zákonov dôležitých pre činnosť obcí - zákon o obecnom zriadení a iné. V rámci obcí sú prijímané aj všeobecno záväzné nariadenia, ktoré sú prispôsobené životu v obci. Vymedzujú práva a povinnosti, ktoré platia tak pre orgány obce, ako aj pre občanov.

Obyvatelia obce majú právo voliť a hlasovať o dôležitých otázkach života a rozvoja obce, zúčastňovať sa na verejných zhromaždeniach, na zasadnutiach obecného zastupiteľstva a požadovať pomoc v čase náhlej núdze.

Obyvateľ obce sa podieľa na rozvoji a zveľaďovaní obce a poskytuje pomoc orgánom obce; v súvislosti s tým má povinnosť:

- a. ochraňovať majetok obce,
- b. podieľať sa na ochrane a zveľaďovaní životného prostredia v obci,
- c. napomáhať udržiavať poriadok v obci,
- d. poskytovať podľa svojich možností a schopností osobnú pomoc pri odstraňovaní následkov živelných pohrôm a havárií.

Každé štyri roky si volíme v priamych voľbách starostu, ktorý je štatutárom a najvyšším výkonným orgánom obce. Zvoláva a vedie zasadnutia obecného zastupiteľstva a podpisuje ich uznesenia, vykonáva obecnú správu a vydáva pracovný a organizačný poriadok obecného úradu, je oprávnený uložiť FO a PO pokutu a prehľbuje si svoje vedomosti potrebné na výkon svojej funkcie.

Okrem starostu si volíme aj poslancov obecného zastupiteľstva, ktorí zastupujú občanov, rozhodujú o zavedení, zrušení a o výške miestnej dane, určujú plat a rozsah výkonov starostu, schvaľujú rozpočet, záverečný účet obce a všeobecno záväzné nariadenia. Obecné zastupiteľstvo všetky úlohy prerokováva na svojich zasadnutiach, ktoré sa konajú raz za tri mesiace. Rokovania sú verejné a my občania na nich môžeme vyjadriť svoj názor.

redakcia

Register obnovenej evidencie pôdy

Správa katastra v Nitre začína konanie vo veci usporiadania evidencie pozemkov v katastri obce Malé Zálužie. Cieľom je, aby každý vlastník pozemku mal vydané listy vlastníctva na všetky pozemky, ktoré vlastní.

Správa katastra v Nitre vyzýva preto občanov, ktorí majú pozemky v katastri obce a nemajú k nim vydané listy vlastníctva, aby v termíne **do 31.03.2011** priniesli akékoľvek doklady, ktoré preukazujú, že sú vlastníkami daného pozem-

ku v katastri Malého Zálužia. Doklady treba priniesť na obecný úrad vždy v **stredu**. Každý Vami prinesený doklad bude prekopírovaný, zaevidovaný a originál Vám bude vrátený. Napriek tomu, že termín je katastrom určený až do konca marca 2011, prosíme Vás, aby ste nečakali a doklady nosili priebežne. Ďakujeme za porozumenie.

redakcia

Knižné novinky

Odborná literatúra:

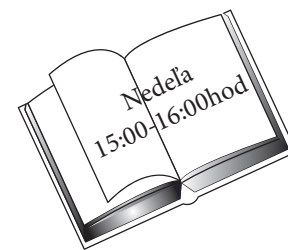
Hubbard, L. Ron – Scientológia – základy myslenia

Hubbard, L. Ron – Sebaanalýza

Hubbard, L. Ron – Problémy práce

Hubbard, L. Ron - Dianetika

Hubbard, L. Ron - Cesta ku šťastiu

- prienik do duše človeka

Tieto knihy sme dostali darom od spoločnosti new.era publications international ApS z Dánska.

Andrijan Turan – Sťahovanie vtákov: poviedky z mestského i dedinského prostredia o spomienkach na detstvo a lásku. Knihu sme dostali darom.

Rebecca Stephensová – Everest: príroda a každodenný život ľudí vo veľhorách, príbehy horolezcov, ktorí dobývajú najvyššie pohoria.

Viliam Apfel – Čas služobníkov diabla: procesy s bosorkami v Európe i zámoří

Lorenzo Michaelli – Naša zver: obrazová encyklopédia o zvieratách v divej prírode

Beletria:

Michal Hvorecký – Lovci a zberači: kniha poviedok, v ktorých sa riešia problémy súčasnej doby (konzum, reklama, popkultúra, politika).

Andrej Štiavnický – V podzemí Čachtického hradu: koniec životnej drámy Alžbety Báthoryovej, ktorá bola odsúdená na doživotný žalár a jej pomocníci popravení.

Jozef Banáš – Zastavte Dubčeka!: pôsobivý príbeh česko-slovenského politika moderných dejín

Jozef Banáš – Zóna nadšenia: dramatický príbeh lásky a priateľstva, na pozadí ktorého autor rozpráva o vlastnej skúsenosti s domácou a zahraničnou politikou, diplomaciou a tajnou službou na pozadí rokov 1968 – 2008.

Stephenie Mayerová – Súmрак: tajomný príbeh zakázanej a utajovanej lásky, ktorá sa neskôr zmení na hrôzostrašný boj o holý život.

Detská literatúra:

Sharon Creechová – Musíme sa stretnúť: príbeh tínedžerky Dinnie, ktorá sa z Ameriky presťahuje do internátnej školy vo Švajčiarsku. Tu začne žiť svoj nový život.

Marlene Marchettová- Jedného dňa utečiem: príbeh 17-ročného dievčaťa, ktoré sa kvôli rodinným a osobným problémom rozhodne utiecť z domu.

Periodiká: Historická revue, Záhradkár

Zuzana Plesníková
knihovníčka

Malé Zálužie ovládol detský smiech

Po daždivých dňoch konečne vykuklo slnko, akoby sa rozhodlo osláviť Deň detí, 29. mája 2010, spolu s nami. Už od rána sa usmievalo a upozorňovalo najmenších, že dnes im dopraje vyšantiť sa dosýta.

Obecný úrad, obecné zastupiteľstvo a Jednota dôchodcov usporiadali bohatý program, ktorý si deti užívali od

začiatku až po úplný koniec. Napínavé súťaže a detský džavot ovládli novopostavené ihrisko, ktoré už niekoľko mesiacov spríjemňuje život tým najmlad-

ším. Súťaže sa niesli v znamení športu a pohybu a ich víťazi si odniesli lákavé sladké odmeny. Spestrením bolo aj maľovanie na tvár a zhotovovanie náramkov. Najpútavejšou atrakciou sa stali dva poníky, ktoré nezostali ani na chvíľu bez záujmu. Zabezpečilich vedúci pohostinstva Flamenco, pán Mikloš z Lu-

žianok. Naša dedinka omladla a ukázala svoju pestrofarebnú tvár. Rozžiarené detské oči boli najväčším zadostučinením a potvrdením, že akcia sa zopakuje aj o rok.

redakcia

Vážime si našich najstarších

V sále kultúrneho domu sa 1.6.2010 konala prednáška na tému „Staroba a choroba – umenie chápať a vedieť pomáhať“, ktorú usporiadali obecný úrad a Jednota dôchodcov. Prednášku aj besedu s občanmi viedli Zuzana Kolárovská a sestra M.L. Rieger z Ústredia evanjelickej diakonie v Bratislave. Niesla sa v duchu pomoci našim najstarším. Je veľmi dôležité si uvedomiť, že staroba nie je choroba. Dôležitá je ochota pomáhať, viera a láska k blížnemu. Práve evanjelická diakonia a jej pracovníci sa snažia pomáhať rodinám, ktoré sa starajú o svojich príbuzných. Sestra M.L. Rieger hovorila o svojich skúsenostiach so sociálnou prácou a starostlivosťou o chorých a starých v Nemecku a pani farárka Kolárovská porozprávala o vzniku evanjelickej diakonie. Prednáška skončila diskusiou prítomných s hosťami.

redakcia

Užitočné rady

Kliešte verzus zvieratá

Boreliózou alebo kliešťovou encefalitídou sa môžu nakaziť aj zvieratá. Borelióza má často veľmi nešpecifické príznaky, ako je apatia a nechúť do jedla, ktoré môžu byť omylom pripisované iným príčinám.

Ako sa zbaviť kliešťa?

- ◆ Prisaté kliešte odstránime čo najskôr, znížime tým riziko nákazy.
- ◆ Parazita rozhodne nedusíme a nezakvapkávame v rane olejom, krémom či kolínskou. Čím viac sa ho snažíme usmrtiť, tým väčšia je pravdepodobnosť, že sa kliešť začne dusiť a vyvráti svoj žalúdočný obsah, vrátane baktérií, do rany.
- ◆ Ideálne je vziať si ochranné rukavice, pinzetu, uchopiť kliešťa za hlavičku (nie za zadoček) a opatrne vykývame na obe strany. Potom ranu dezinfikujeme – odporúčajú sa prípravky na báze jódu.
- ◆ V núdzi môžeme prisátého kliešťa zoškrabať nechtom alebo nožom. V rane síce zostanú zvyšky sacieho ústroja, ale tie koža čoskoro vylúči.

redakcia

Klub mládeže

Priestory posilňovne sú sprístupnené každý deň od 18.00 hod. do 20.30 hod. Kľúče budú u Miroslava Karvaya č.d. 92. Zaujímavosť o cvičenie si ich tam môžu prevziať osobne a bez podpisu v uvedenom čase. Posilňovňa slúži na cvičenie všetkým návštevníkom z radov občanov. V miestnosti je potrebné dodržiavať zásady bezpečnosti, predchádzať prípadným zraneniam. Návštevníci sa majú správať slušne a ohľaduplne voči cvičiacim. Prosíme dodržiavať čistotu a poriadok.

Pamätná izba

Pamätná izba sa nachádza na prvom poschodí KD a v súčasnosti sa reinstaluje. V prípade záujmu občanov alebo ich hostí, ju môžu navštíviť v čase úradných hodín obecného úradu. Prosíme všetkých obyvateľov obce, aby pri upratovaní svojich povál a šôp nevyhadzovali staré predmety používané v domácnosti alebo v záhradách. Boli by sme radi, keby ste predmety darovali alebo zapožičali do pamätnej izby. O nájdených predmetoch informujte následne obecný úrad.

redakcia

Udalosti v škole

Testovanie deviatakov – 2010

10. marca 2010 žiaci absolvovali Testovanie 9 – 2010 v plnom počte - 27 žiakov. Písali v troch triedach, nakoľko museli sedieť po jednom v lavici. Dozor vykonávali učitelia, ktorí nevyučujú testovaný predmet. Ako nezúčastnení pozorovatelia boli na testoch prítomní učitelia z nitrianskych škôl, ktorí dozerali na jeho priebeh. Zásielka s testami bola otvorená v prítomnosti vedenia školy, koordinátora, administrátorov, pozorovateľov a zástupcu rodičov o 7.45 hod.

Výsledky Testovania-9 sú pre žiakov veľmi dôležité, nakoľko sú súčasťou hodnotenia pri prijímaní na stredné a učňovské školy. Každý žiak dostal individuálne vyhodnotenie testov. Hodnotení boli aj ako celok. V tomto školskom roku môžu byť so svojimi výsledkami veľmi spokojní! V hodnotení 20 škôl Nitrianskeho okresu sa umiestnili na 9. mieste z matematiky a na 2. mieste zo slovenského jazyka a literatúry. Gratulujeme! Všetkým našim žiakom prajeme veľa úspechov na zvolených stredných školách!

Marec mesiac knihy

Mesiacom kníh je už tradične mesiac marec. Menej známy je fakt, že týždeň od 22. do 27. marca 2010 je Týždňom slovenských knižníc. Obecná knižnica v Čabe i Nových Sadoch, v Malom Záluží je pre mnohých žiakov dôverne známym miestom, kde si chodia požičiavať knihy podľa svojich záujmov. Do knižnice v Nových Sadoch chodia pravidelne i v rámci hodín SJ1 a tieto návštevy bývajú spojené s besedou o spisovateľoch a prezentáciou kníh. Menej známou pre žiakov je Krajská knižnica Karola Kmeťku v Nitre.

18. marca 48 žiakov navštívilo Krajskú knižnicu v Nitre. V rámci poznávania našej minulosti sa najprv prešli po Pribinovom námestí. Pri soche Pribinu a Konštantína a Metoda si pripomenuli ich význam pre naše dejiny, pozreli si Diecézny dom, mórový stĺp a nádvorie hradu. Nezabudli ani na sochu známeho Corgoňa. Všetci žiaci už tieto miesta poznajú, ale - až na niekoľko výnimiek - v krajskej knižnici boli prvýkrát. Sprevádzajúce učiteľky mohli byť na svojich zverencov právom hrdé, pretože napriek vysokému počtu ich pracovníčky oboch oddelení pochválili za vzorné správanie a aktívnu spoluprácu.

Pre siedmakov sa akcia neskončila návratom do Nových Sadov. Program pokračoval spoločným obedom a športovým popoludním. Deti sa najviac tešili na večerný program, ktorý mal názov Noc s rozprávkou. Pripravili si dramatizáciu rozprávok podľa vlastného výberu. Neskôr si spolu čítali rozprávky a rozprávali sa o ich autoroch. Program skončil tombolou, v ktorej každý získal malú spomienku na spoločne prežitý večer. Hoci sa spalo na žinenkách, nikto si na nepohodlie nestážoval. Rozchádzali sa v sobotu po spoločných raňajkách s nádejou, že táto akcia nebola poslednou akciou tohto druhu.

Úspech v STV

25. marca sa hviezdny výber našich mladších futbalistov vybral na výlet do Bratislavy. Cieľom ich cesty bola Slovenská televízia, kde naši chlapci súťažili v náročných športových disciplínach s tímom futbalistov z Kozároviec. Súperenie malo dramatický priebeh a naši chlapci aj vďaka silnej podpore publika nakoniec dokázali zvíťaziť v pomere 16:15.

Deň učiteľov

„Komukoľvek môžeš pomôcť, pomôž rád. Veď dávno sa hovorí, že slúžiť a pomáhať sú vlastnosti vznešených ľudí.“ J. A. Komenský

28. marec sa u nás pokladá za sviatok všetkých pedagogických pracovníkov. Je spätý s menom učiteľa národov - Jána Amosa Komenského. Tento veľký pedagóg sa svojou pedagogickou činnosťou i náhľadmi zaradil medzi významné

osobnosti v dejinách myslenia. Bol jedným z prvých bojovníkov za poskytnutie vzdelania ľuďom bez rozdielu pohlavia, rasy a sociálneho postavenia. Okrem potreby všeobecnej školskej dochádzky, vyučovania v materinskom jazyku, vyslovil aj požiadavku prirodzenej výchovy, pedagogického realizmu, ako aj ďalšie pozoruhodné myšlienky o škole a učiteľovi. Bol hlboko presvedčený o tom, že dobrá škola robí človeka lepším.

V jeho ideách, humanizácii a demokratizácii školy pokračujú učitelia i dnes. I napriek tomu, že prežívajú dobu, ktorá školstvu príliš nepraje, záleží im na tom, aby pripravili do života vzdelaných schopných mladých ľudí.

Uznanie a poďakovanie si zaslúžia všetci učitelia a pedagogickí pracovníci. Mnohí z nich odpracovali dlhé roky práce s deťmi a teraz už prezívajú obdobie zaslúženého odpočinku v dôchodku. Napriek tomu na nich ich žiaci ani kolegovia nezabudli. Každý rok sa spolu stretnú pri príležitosti Dňa učiteľov. Zaspomínajú si na krásne i ťažké chvíle aktívnej práce v škole. Posedia s bývalými kolegami, zoznámia sa s mladými učiteľmi, sledujú, ako sa škola rozvíja, mení... Im všetkým patrí naša vďaka!

Exkurzia v Hlohovci

15. apríla naši piataci navštívili Hlohovec. Vo hvezdárni si zasadli do pohodlných sedadiel a vďaka skvelej videoprojekcii sa vybrali na dobrodružnú cestu vesmírom až na okraj galaxie. Navštívili každú z planét našej slnečnej sústavy, spoznali aj ich mesiace a dozvedeli sa veľké množstvo zaujímavostí o hviezdach a súhvezdiach na nočnej oblohe. Potom ich kroky smerovali do vlastivedného múzea, v ktorom sa dozvedeli množstvo zaujímavých faktov o kultúre, spôsobe života ľudí z oblasti Hlohovca a jeho blízkeho okolia. V prírodovednom oddelení spoznali základných predstaviteľov živočíšnej ríše vyskytujúcich sa v tejto oblasti.

Hviezdoslavov Kubín

Dlhoročnú tradíciu v našej škole má literárna súťaž v prednese poézie a prózy Hviezdoslavov Kubín. V tomto roku sa ho opäť zúčastnilo veľa súťažiacich, z ktorých porota musela vybrať tých najlepších. V silnej konkurencii sa porota rozhodla udeliť niekoľko druhých a tretích miest. Umiestnenie súťažiacich bolo nasledovné:

- 5. – 6. ročník** próza: 1. miesto Michaela Žemberová
 poézia: 1. miesto Marianna Krajčovičová
 2. miesto Natália Lukáčiková, Jakub Závodný
 3. miesto Mária Plaštiaková, Martin Kukučka

7. – 8. ročník próza: 1. miesto Tomáš Hečko

2. Michaela Ondrášková a Erik Báleš

3. Tatiana Kukučková

Plavecký výcvik

Naša škola každoročne organizuje pre žiakov 5. ročníka plavecký výcvik, cieľom ktorého je žiakov naučiť základným spôsobom plávania, prípadne zdokonaľiť techniku plávania. Aj tento rok sa 15 našich piatok pasovalo s vodou v plavárni v Nitre. Pod odborným vedením plaveckých inštruktorov zvládli štyri náročné dni, ktoré boli ukončené záverečnými skúškami. Za úspešné zvládnutie záverečných skúšok získali žiaci – plavci pamätné diplomy a k tomu i sladkú odmenu. Po skončení plaveckého výcviku žiaci skonštatovali, že podobnú akciu by si ešte radi zopakovali.

Taliansko

Lignano je jedno z najkrajších letovísk Benátskeho zálivu. Skladá sa z troch častí - turistickej časti Sabbiadoro s dlhou promenádou, zelenej časti Pineta, pokrytej píniovými hájmi, a časti Riviera, ukrytej v zeleni stromov.

V čase od 16. mája do 23. mája sa o kráse časti Sabbiadoro presvedčili i žiaci našej školy, ktorí tu strávili nezabudnuteľný týždeň relaxačno - ozdravovacieho pobytu. Pre väčšinu detí to bolo prvé stretnutie s morom a s rozľahlými piesčitými plážami.

Po celonočnom cestovaní sme všetci ocenili príjemné ubytovanie v dvojposchodovej vilke. Niekoľkominútová cesta po promenáde nás priviedla na pláž a konečne sme sa mohli poprechádzať po rozohriatom piesku. Teplý piesok a slnko nad hlavou bolo veľmi príjemnou zmenou oproti počasiu pri našom odchode zo Slovenska.

Po šantení a hrách vo vode sme sa rýchle prezliekli do suchého oblečenia a pokračovali sme v plážovom futbale a volejbale. Bolo to niečo úplne iné ako hrať na tvrdom betóne či multifunkčnom ihrisku. Beh v piesku bol síce dosť náročný, ale stálo to za ten zážitok. Večery sme trávili príjemnými prechádzkami po promenáde a spoločenskými hrami. Nezabudnuteľným zážitkom pre všetkých bola cesta loďou na Mušličkový ostrov, ktorý je hniezdiskom čajok. Pre nás bol zaujímavejší množstvom mušličiek rôznych farieb a veľkostí, ktoré sme si bez obmedzenia mohli nabrať. Pamiatkou pre nás budú aj fotografie s kapitánom lode. Týždeň v Lignane ubehol veľmi rýchlo. Domov sme sa vrátili v skorých ranných hodinách plní spomienok, ale aj radosti zo stretnutia s rodičmi.

J. Slobodová, M. Ručkay

Praha

Jedno z najkrajších veľkomiest sveta. Za tie štyri dni strávené v Prahe som zistila, že Praha je typické veľkomesto - poznáte to...veľa ľudí, veľa jazykov, veľa náboženstiev a mnoho rôznych národností. Prechádzka nočnými ulicami bola prekrásna! Milióny svetiel a svetielok či už blikotajúcich alebo nie. Svetlá a svietilka pôsobili tak, akoby tmavú zemeguľu osvetľovala iba jedna žiarivo-jagavá bodka. Majestátna Žižkovská rozhľadňa je ďalším miestom, ktoré nás upútalo svojou architektúrou. Po vysokej konštrukcii sa šplhajú „malé bábätka“. Nemám ani zdania, čo symbolizujú - snáď to, že aj malé deti sa môžu svojimi malými rúčkami načiahnuť až k nebu. Výhľad z rozhľadne na celú Prahu bol priam úchvatný... Ďalšími zaujímavými miestami bolo Vojenské múzeum, Žižkova socha. Prešli sme sa po Karlovom moste, ktorý bol pre nás zaujímavý nielen starými sochami a Vltavou pod nami, ale aj množstvom atrakcií, ktoré ponúkali rôzni umelci. Orloj - hodiny, na ktoré sa chodia pozerať tisícky ľudí z celého sveta. Pri odbíjaní celej hodiny sa v okienkach zjaví apoštoli a zároveň sa hýbu aj postavičky po okraji hodín. Túto predliadku ukončí trubač z veže. Orloj je klenotom Staromestského námestia, ktoré je známe svojou históriou - napr. udalosťami z 21.6.1621. Prechádzka nočným Václavským námestím bola priam úchvatná! Socha Václava na koni bola v nočnej tme, osvetlená len svetlami námestia, priam obrovská. Hradčany a Chrám sv.Víta sú skutočnými skvostami Prahy. Vyšehrad nás privítal veselými piesňami japonskej skupiny, ktorá tu mala vystúpenie. So záujmom sme si pozreli aj starý cintorín, kde sú pochované slávne osobnosti českého kultúrneho i politického života.

Zoologická záhrada nám ponúkla trošku iné zážitky - Bola to tá najkrajšia ZOO, akú som kedy videla. Množstvo domácich i divých živočíchov síce žije za ohradami, ale v senzačnom prostredí, ktoré im pripomína ich domov a je o ne dobre postarané. Celodenný výlet do Terezína nám dal možnosť zamyslieť sa nad krutosťou, ktorá tu bola páchaná. Za jeho hradbami sa odohrávalo čosi príšerné - človek zabíjal a mučil človeka a to len preto, lebo sa narodil ako Žid, bez ohľadu na to, či bol dobrý alebo zlý... Jedinečným zážitkom bolo aj nočné posedenie pri Vltave na tzv. Kampe. Prostredie i počasie bolo tak nádherné, že sme nemohli inak ako zaspievať si slovenské piesne. Na tak malom priestore nie je možné opísať všetko, čo sme v Prahe videli - Múzeum voskových figurín, úzke staré uličky i široké ulice, nezabudnuteľnú prvú jazdu metrom či električkou....Praha, skvost strednej Európy- miesto, kde sme prežili štyri nádherné dni a kde by sme sa chceli znova vrátiť!

(Nina Kostelevcová, 9. ročník)

Spoločenská rubrika

† Zomreli:

Zuzana Rizeková – (85 rokov)

*Narodili sa:

Vanessa Fusková – 6.5. 2010

Veronika Blahová – 15.12.2009

►Pristáhovali sa:

Jozef Ondrášek – č.d. 114

Iveta Ondrášková – č.d. 114

Martin Ondrášek – č.d. 114

Michaela Ondrášková – č.d. 114

Andrej Ondrášek – č.d. 114

Elena Líšková – č.d. 101

Róbert Szombath – č.d. 169

Radka Szombathová – č.d. 169

Adam Szombath – č.d. 169

Oznamy

Zberné suroviny - Fence & Garden, s.r.o.

Podnik sa nachádza v priestoroch PD Devio Nové Sady.

Vykupuje sa

1. Železo a plech (konštrukcie, stĺpy, konzervy , roxory.....)
2. Farebné kovy(meď, hliník, mosadz, bronz)

Nevykupuje sa

- auto sklá
- auto plasty
- plastové fľaše
- sklo pretkávané oceľovým drôtom
- pneumatiky
- chladničky
- káble

Malé Zálužie

Kontakt

• 0911/407030

Otváracie hodiny

Sobota 08.00 - 13.00

Pohrebná služba TURANOVIČ, Nitra – 0905 948 812

Objednanie stravy: firma Ďurík, Ludanice: 038 531 97 71, mobil 0903 439 796

Elektrárne – poruchová služba – 0800 111 567

služby zákazníkom – 0850 111 555

Plynárne – poruchová služba - 0455 1123 08, 0455 1123 09

zákaznícka linka – 0850 11 13 63

Každý štvrtok o 14.00 prichádza pojazdná predajňa mäsa a mäsových výrobkov.

Termíny odvozu komunálneho odpadu: 7.7.; 4.8.; 1.9.; 29.9.; 27.10.; 24.11.; 22.12. ;

Termíny odvozu separovaného zberu: 21.7.; 18.8.; 15.9.; 13.10.; 10.11.; 8.12.;

Od mája 2010 zaviedli Komunálne služby Nitra nový spôsob zberu skla. Nebudú ho už brať pred domov v igelitových vreciach. V areáli kultúrneho domu sa na zber skla nachádza kontajner, do ktorého je možné sklenený odpad priniesť.

Prosíme všetkých občanov, aby túto skutočnosť rešpektovali.

Kontajnery na veľké upratovanie

Počas prvého júlového víkendu – od 2. 7. do 6. 7. 2010 budú pristavené kontajnery na veľkorozmerný odpad a nebezpečný odpad. Presný termín zhromažďovania odpadu bude oznámený miestnym rozhlasom a zverejnený na internetovej stránke.

Pošta Nové Sady:

Po – Ut, Štv. – Pia: 7.00 – 12.00 a 12.30 – 14.30

Streda: 7.00 – 11.00 a 13.30 – 17.00

Obecný úrad - úradné hodiny:

Viera Predanocyová

Pondelok 07.30 - 12.30 14.00 - 15.30

Utorok 07.30 - 12.30 14.00 - 15.30

Streda 07.30 - 12.30 14.00 - 16.30

Štvrtok 07.30 - 12.30 14.00 - 15.30

Piatok 07.30 - 12.30

Kontakt

Margita Tabačeková

- Párny týždeň

Utorok 07.30 - 12.00 13.00 - 15.00

Štvrtok 07.30 - 12.00 13.00 - 15.00

- Nepárny týždeň

Pondelok 07.30 - 12.00 13.00 - 15.00

Streda 07.30 - 12.00 13.00 - 15.00

Piatok 07.30 - 12.00

Telefon: 037 / 7894061

E-mail: oumalezaluzie@gmail.com

Internetová stránka obce: www.malezaluzie.sk

Ďakujeme všetkým prispievateľom Občasníka.

Redakcia: Zuzana Plesníková, Viera Predanocyová

Grafická úprava a skrátenie textu: Zuzana Krajčovičová

Nepredajné!